

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
 FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

N:R 2 (837).

LÖRDAGEN DEN 10 JANUARI 1903.

16:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 6:— IDUN, PRAKTUPPLAGAN » 8:— IDUN, FÄNRIK STÅL-UPPL. » 10:— IDUNS MODETIDNING » 2:20	UTGIFNINGSTID: HVARJE LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSSEKR.: JOHAN NORDLING.	BYRÅ: 17 BRYGGAREGATAN 17. REDAKTIONEN KL. 10—4. EXPEDITIONEN KL. 9—5. ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILD FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.
---	--	--	--	--

ANNA WIJKANDER.

EN VACKER HYLLNINGSGÅRD ägnades lördagen den 27 sistlidne december den speciellt inom landets skolvärd mycket kända och uppburna ledarinnan för en af Göteborgs förnämligare privata flickskolor, fröken *Anna Wijkander*, hvilken då, efter en verksamhet fylld af intresse och nit för lärarinnekallet, kunde se tillbaka på tillryggalagda 50 lefnadsår. Med anledning af dagens betydelse uppvaktades nämligen den 50-åriga vännen och uppfostrarinnan af samtliga föreståndarinnor för stadens flickskolor, af ledamöterna i de tre styrelser, inom hvilka hon är ordförande, samt af skolor af tacksamma lärjungar i olika åldrar, hvilka med blommor och annat ville minna den afhållna f. d. lärarinnan om hvad hon under deras uppväxtår alltid varit för dem. En vacker hyllningsadress, textad af frkn Betsi Åhlström, öfverlämnades därjämte vid tillfället.

Denna hyllningsgård, spontant framsprungen som den var hos samtliga deltagare, var också, om någon, framkommen till rätt plats och rätt person. Sedan 20 år har nämligen Anna Wijkander varit själen och den sammanhållan-

de kraften inom Göteborgs flickskolevärld, hvilken därför också gjort sig namn i initierade kretsar som den mest eniga af flickskolesammanslutningar i landet. Men icke nog med detta! Hvad denna enkla, goda kvinna under en anspråkslös, men aldrig tröttnande verksamhet utåt som insiktsfull uppfostrarinna, mången gång intim vän åt raden af unga, kvinnliga elever ur Göteborgs förnämsta klasser utträttat och varit, det har förskaffat henne en tillgifvenhet och aktning inom grosshandelsstadens hela kvinnovärld, som i sin odelthet också äro synnerligen välgrundade.

Dotter af den bekante krigsvetenskaplige författaren, numera aflidne generalen Anders Wijkander och dennes åldriga, ännu lefvande maka *Jacquette Rütterskjöld* samt syster till professorn vid Chalmerska institutet, f. d. Göteborgsriksdagsmannen i andra kammaren *Aug. Wijkander*, har hon städse ådagalagt sitt påbrå genom ett lefvande intellektuellt intresse för sin sak och sitt lärarinnekall, som absolut är öfver det vanliga måttet. Under de första 5 åren af sin Göteborgsvistelse var hon föreståndarinnan för »Nya Elementarskolan för flickor» därstädes, ägnade sedan en kortare tid åt uppfostrandet ensamt af sina brorsbarn. Under denna verksamhet yppade sig för hennes pedagogiska sinne behovet af att göra våra skolor mera intima, mer personliga än hvad de äro för att de må utöfva den rätta, verkligt bildande och uppfostrande verkan. Och så uppstod därur den pedagogiskt framstående »kurs» för blott ett fåtal, 30 à 35 flickor per år, hvilken *Anna Wijkander* allt sedan dess förestått och som burit sådana frukter för den högre kvinno- och utbildningen i Göteborg.

Samtidigt med detta har hon som sagt förstått att samla sina kamrater inom flickskolelärarinnefacket som ingen. Flickskolelärarinnesaken står som bekant mycket dåligt, men detta har endast gifvit *Anna Wijkander* impulser till det mest oförtröttade arbete på förbättringar. »Göteborgs flickskoleförening» har hon sålunda bildat och sedan dess stiftande varit ordförande för. Sammalunda är fallet med »Göteborgs lärarinnors sjukassa».

För de svenska flickskolelärarinnornas stora lifsfråga, den om en ordentlig pension på ålderdomen, har hon dessutom varit den outtröttligaste och skickligaste förkämpan i landet. Så framkom hon i den frågan vid senaste flickskolemöte med en »utredning», hvilken icke lämnade något öfrigt i fråga om saktid och förmåga att uttömma sitt ämne. I den frågan har hon ock verkat för motionsframläggande i riksdagen.

Mycket mera skulle kunna framläggas som betydelsefulla drag ur *Anna Wijkanders* åttifften ägnade lif, men det sagda torde vara nog för att ge en inblick i och en rätt värdesättning af hennes hjärtevarma personlighet.

VINTERSOMMAR.

NU FROSTEN etsar af blad och spetsar på rutan vildmarkens sceneri, där solen flamar bland silfverstammar, och gnistor skimra som gyllne bi.

Se träden tomma i körsbärsblomma, och alla buskar i rik syrén; och drifvor skina, som mossor fina, på äng och gärde och stig och sten.

I norrskeinsnatten på tysta vatten nu isen breder sitt jätteblad. Likt sländor yra, däröfver styra skall ungdomsflocken ock svärma glad.

Nu kälkar fara i lekfull skara som bäckens böljor vid vårlig gång. Och skidor susa, som forsar brusa, och ta från branten som forsar språng.

Nu ringer samman till kärleksgamman de ystra fålarnes bjällerkrans. Vid älsklings sida är godt att glida, och slädan går som i majstångsdans.

Allt vrängt förfryser,
som sinnet hyser,
och barmen åter blir gossesval.
— I sådan vinter
blött foten slinter,
men hjärtevägen
ej varder hal...

HARALD JACOBSON.

EN KRANS PÅ ELSA FINNES GRAF.

EN HÖGTIDLIG VÅRD är redan rest till hennes minne af en som förstod henne. Vid dess fot vill jag lägga en enkel krans, bunden af vintergröna, upptagen på frusen mark under snötäcket. Alla sommarens rosor äro vissnade liksom för henne trons och hoppets ljufvaste blomster voro det, då hon lade sig till ro i den kalla jorden.

För dem, som icke läst och icke ämna läsa boken *Elsa Finne*, då de rysa vid allt det smutsiga, råa, »otäcka», som måtte finnas där, att döma af hvad man hört sägas därom, är det jag ville framhålla, att det är en märkvärdig bok, värd att läsas.

Plantas vintergrönan i lämplig jordmån och skyddas af en fast mur, lefver den och frodas, står bi äfven under häftiga stormar, under den kalla snön. Utan vård i sin späda ålder kan den som andra växter förtorka och vissna.

*

Långt borta, då boken *Elsa Finne* af *Axel Lundegård* kom ut, hade jag hvarken läst den eller den »literära» kritik, som varit synlig i svenska tidningar, då jag nyligen åhörde ett samtal därom, som kom mitt blod att isas. Jag hörde skärande missljud — man sade, att Elsa Finnes egen bekännelse, som utgör andra delen af boken, vore en *lögn* från hennes redan af dödsfylan stelnade läppar. — Jag beslöt att läsa denna underliga bok, jag läste om och om igen, jag fann att allt bär sannolikhetens prägel, att någon Elsa Finne lefvat, längtat, saknat, älskat, lidit och dött så som där skildras. Hennes karaktärsdrag allt från barndomen och ända till slutet äro riktigt tecknade med psykologisk skärpa.

Ända intill döden följer man hennes tragiska öde i visshet, att *så var det*.

Om man plockar kvistar af olika grenar på samma växt och lägger dem bredvid hvarandra, ser man att de tillhöra en och samma. Boken om Elsa Finne låter oss följa henne från barndomen intill hennes sista stunder.

En stark natur, rik på både ondt och godt. Hata och älska kunde hon. Stolt och vek, vild och tam, vaken och drömmande, kärlekstörstande och skygg, ödmjuk och ärelysten. En liflig fantasi spelade hos henne.

Elsa Finne framlefde sin barndom i ett dystert hem utan mor hos sin farmor, hvars »frusna väsende» verkade förlamande på hennes känslor och förståndslif. Fadern satt som drönare på sin mors gård, utan att utträta någonting — »läste romaner och rökte dagen i ända — drack toddy, som blef mörkare år från år». Men härnere hos pappa trufdes Elsa. Han lappade hennes leksaker, när de gått sönder, och hennes fantasier vingar, som farmor klippt. Med honom fick hon rida ut, skumpa öfver stock och sten. Han satt med henne framför brasan och berättade sagor, och när han ej var hågad därtill, stirrade Elsa in i glöden, »där fantastiska byggnader och människor och djur togo gestalt». Då diktade hon själf sagor, men hon vågade ej berätta dem. Elsebo byggde hon, ett slott af två gamla

stenar. Däruppe såg hon den tindrande, blå oändligheten, hafvet, som blef ett med himmeln. Där var hon drottning i sitt rike, mottogs af tjänande andar, som satte guld-kronan på hennes hufvud. Dit sprang hon, då det enda kvinnliga väsen som omgaf henne, slog henne för att tukta hennes hårda sinne.

Så tog farmor informator åt henne, men lika litet som pappa och farmor kunnat lära det djupt anlagda barnet att se upp till dem, lika illa gick det nu, fast den gamle förfallne studenten gjorde undervisningstimmarna roliga och intressanta. Olyckan ville, att kanske första gången Elsa kände sig riktigt glad, då majstången restes och hon såg de kranar hon själf bundit svaja högst uppe, och allt var som en dröm och hon ville skrika af bara glädje — då slutade dagen med en missträkning i dubbel måtto.

En dansbana fanns i skogen. Dit skyndade nu alla. »O, den, som finge gå dit!» Men nej, Elsa fördes i säng och pappa och magistern hade lugnat henne med att de också skulle bli hemma.

Dagen därpå var magistern sjuk — farmor sa' att han nog blifvit förtukt af dansbanan... Elsa undrade hvarför han var sjuk. Magistern dog. Farmor sa', att han varit en ängel i himmelen, men det var Elsa för klok att tro på. Hon grubblade, fick intet förtvånande, hur hon än gick och längtade därefter.

Sommaren led, det mörknade mot höst. Elsa kunde inte glömma magisterns själlösa, förvridna drag, där han låg i sin likkista på logen... Lifvet, blommorna, allt idel förgängelse.

Då hon var liten, kallades hon »den smygande katten». »Hon, liksom präriens vilda höfding, längtade från detta enahanda, där hemma på gården. Jag vill ut! ut! ut!»

Plötsligt får hon se farmors katt glidande på mjuka ben, med en hvit kyckling under mustaschern. Hur hon kastar sitt spjut mot den svarta katten, kallar honom »din svarta satan», räddar den lilla kycklingen, får stryk af farmor, för att hon svär, då det är synd att nämna den ondes namn, svarar att katten var den onde, sedan grymt hämnas på katten, men — försvarar honom, då han i sin tur är anfallen af fyra hundar, fast hon fått lida för hans skull, då hon med sitt varma hjärta ville rädda den stackars kycklingen, jämte andra mästerligt gjorda teckningar af hennes barndomsäfventyr ställa redan för bokens läsare Elsa Finnes karaktär i klart ljus.

Nu hade hon då äfven förstått, att magistern ej varit värdig hennes tillit. Åren gingo. »Om kärlek drömde hon först och sist». Så kom konfirmationen. Med tvifvel började hon undervisningen hos prostens, ty hon visste nog, att det fanns människor, däribland hennes far, som icke trodde på Gud. »Men Gud fanns nog i alla fall.» Mot slutet af konfirmationen blef hennes känslolif mera exalteradt, och »blek som om hjärtat sugit allt blod från hennes kinder, stod hon konfirmationsdagen framför altaret.»

På hösten kom hon halft som elev, halft som lärarinna i småbarnsklasserna till en pension, hvars föreståndarinna, som sett bättre dagar, varit gift, blifvit bedragen på allt hvad hon hade, på sin tro, på sin egendom, och nu svärmade för poesi och dramatisk konst, ville öfvertala Elsa att bli skådespelerska, stor konstnärinna, »som lade alla män för sina fötter och hämnades vårt köns oförrätter.» —

Elsa var icke oemottaglig för dessa lockelser. Fanns det väl en skönare uppgift för en kvinna än att som konstnärinna förkroppsliga de stora diktarnas ideal — det var något att lefva för. »Hon ville gärna lära känna

männen. Det var ju därför icke alls nödvändigt att älska dem».

I föreståndarinnans hus kom ofta en skådespelare, som bjöd på biljetter till teatern. Elsa svärmade ungdomligt för honom, som visade henne en beundrande uppmärksamhet. Men hur det var genomskådade hon hans obetydliga person. Narrkåpan stack så bjärt i ögonen på henne... Hon måste resa hem till Ryd, hade farmor skrifvit. Med en känsla af förtret tänkte hon på honom. Hon brast i gråt, såg sig i spegeln — — — ful var hon. »Männe någon man någonsin skulle kunna älska henne.» — — —

*

Elsa är åter på Ryd, där hon ser en evinnerlighet af dagar, veckor, år utan innehåll. Allt bär förgängelsens märke. Ute och inne lika dödt. Aldrig hörs ett skratt, aldrig ett glädjens ord. Hennes far ligger till sängs sedan länge och förbereder sitt själfmord genom att ta den ena klunken då, den andra då ur brännvinsflaskan. Hon sörjer öfver att känna en öfvervinnelig vämjelse för det »jäsande stoftet», men för den »gnista af lif», som ännu finns kvar, känner hon varmt.

Efter faderns död blir det ännu mörkare och ödsligare omkring henne.

Så blir hon gift. Hvar skulle hon få ett hem, då farmor dog, gården var ju pantsatt för skuld. Mannen stötte hennes skygga fina väsende ifrån sig redan, då han drog henne i sin famn och tryckte den första kysen på hennes unga läppar. Den sårade henne, henne som mötte honom i en stämning af högtid och allvar.

Hennes äktenskap med en man, som kunde vara hennes far, fortgick under skiftande stämningar mellan mörker och ljus, ondt och godt. Dagarna fingo många långa timmar af leda, hon stirrade med förtviflade ögon in i den framtid, som väntade henne. Hon frågade sig själf, hvarför hon egentligen lefde?

Farmor var nu också död.

Som Elsa ej kunde dela sin omgifnings intressen, blef hon alltmera ensam i den ort där hon lefde, och då hon hvarken kunde ljuga eller hyckla, så kände snart de goda fruarna ikring henne afsky och motvilja. Hennes tankar voro för djupa för dem, som nöjde sig med kafferep och skvaller.

Hon läste mycket lonna tid, men utan ledning, på måfå.

Kom så en ung föreläsare till den lilla staden. Många tankar och funderingar, som både medvetet och omedvetet uppstått hos henne, formades nu i tydliga, klara konturer, nya synvidder öppnades för hennes själ.

Elsa Finne blir författarinna. Att skapa blir för henne hvad farmor kallat älska: att glömma sig själf. Nu finns det någonting inom henne, som höjer henne öfver hennes egen tillvaro.

I en stor stad har en författare, Ivar Mörcke,

Ett verksamt skönhetsmedel är det nya toilettpreparatet »*Azymolvinaigre*» genom dess inverkan på hudåkommor, ekzem, reformar, finnar, hudrodnader, pormaskar, skäggsvamp m. m. Mot *hufvudvärk* och dåsigbet är »*Azymolvinaigre*» ytterst uppfriskande och behagligt. I tvättvattnet och vid bad är »*Azymolvinaigre*» för muskel- och närvsystemet samt för huden utomordentligt välgörande. Tillverkas under läkarekontroll vid F. Pauli's fabrik, Stockholm.

Den friskaste och angenämaste är F. Pauli's ELECTA-Eau de Cologne. Frisbelönt London, Wien, Paris, Köpenhamn, Chicago, Stockholm m. fl. har F. Pauli's Electa-Eau de Cologne tillvunnit sig kändares odelade bifall.

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

ådragit sig hennes uppmärksamhet genom ett par arbeten, som lagt samtiden knäböjande för hans snille. Hon dyrkar honom. Den moraliska haltlösheten i hans diktning framhålls, kritiken kastar sig öfver honom, och samma allmänhet, som nyss knäböjt för hans snille, vänder ryggen åt sin idol.

Elsa Finne följer stridens gång från sin undangömda vrå, skrifver en dikt, en entusiastisk hyllning till Ivar Möreke.

Hon flyttar till hufvudstaden, är nu 38 år, känner sig på en gång »så gammal och så ung». Erkänd författarinna.

I hastiga skizzer ha vi nu genomgått första delen af boken *Elsa Finne*.

Den talar med författarens kända talang om henne, i den andra är det hon själf, som skildrar sina sista år.

»Må den läsas med allvar, ty med allvar är den skriven.

Hon försvarar sin död, icke sitt lif.»

Här finna vi Elsa Finnes kärlekssaga utan andra episoder, än att hon efter en tid reser till sitt hem på landet, kommer tillbaka till staden. Han reser till Italien, hon till England, båddera helt kort, hvarefter de åter mötas för att skiljas — för alltid.

*

Man frestas nu att lägga boken ifrån sig mer än en gång. Mycket »otäckt» möter en på dessa blad.

»Den svarta satan» kommer krypande, fångar snart den stackars kycklingen, som förgäfvades kämpar att komma ur hans klor. Ingen Elsa finns som räddar. Kampen är hård. Det rätta greppet klämmer om strupen — kycklingen är död.

En långsam dödskamp är innehållet i hela andra delen.

En strid mellan en renhjärtad, kärlekstörstande, oerfaren kvinna och en man, som i erotikens lustgård ätit af kunskapens träd på godt och ondt.

Fastän man ofta saknar den fina kulturens adelsmärke både i hennes känslor och i den form, i hvilken hon uttrycker dessa, verkar hennes bekännelse, som ett tragiskt öde alltid måste göra, gripande. Det vilda naturbarnet står för ens blickar, än grymt, än vekt. Frånstötande, tilldragande.

I all sin dyrkan af Ivar Mörekes snille, i all hänförelse hon erfar vid hans besök, uppstår dock snart misstro i hennes innersta djup. Det finns sidor i hans karaktär, som hon ser med både ogillande och äckel. Hon känner det likväl »så underligt, allt det han berättar, denna häpnadsväckande erfarenhet är en ny värld för henne. Hon känner sig liten och värlös i allt detta okända — måste trygga sig till den hand, som omsluter hennes.»

Hon famlar som i mörkret att vinna klarhet, och den skepnad, som instinktivt skrämde henne och ingaf henne misstro, visar sig nu vid full dager ännu hemskare.

Han läser det hon i en stund af »misstro och reflektionsjuka» skrifvit om honom. Hans narraktiga begär efter smicker hade hon genomskådat och gisslat... Nu ser hon, hur grym han kan vara. Han lyfter sin hand med »en åtbörd af vedervilja och betraktar henne som ett afskyvärdt djur.»

Hon ser, hur hon blott är en »fattig förströelse» för honom — — ville »väfva en likdräkt åt vår kärlek» — — gå ifrån honom som en bättre människa än när de möttes.

Dessemellan vill hon gå upp i sitt arbete. Hoppas på utveckling genom denna erfarenhet — — tror åter på hans storhet, vill bli konstnär och med sina verk nå honom. »Du skall aldrig lära dig förstå min skygga natur» — — Hans brist på enkelhet och sanning, hans få-

fånga, alla dessa fel plåga henne. Återigen misstro. Hon genomskådar tomheten i hans ömhetsbetygelser. Den tillgifvenhet, som ger af sitt inre lif, vill hon ha. Ömsesidigt förstående, ömsesidig trofasthet önskar hon... Han kommer nedbruten, förtviflad, vanmäktig. Hon får ej veta orsaken — men han led, hade blifvit en lidande människa. »Mitt hjärta var som en mors, det vill säga, fullt af allt hvad det finns djupast älskande hos en kvinna.»

Så gå dagar, veckor, månader. Han kommer, han går. Hon fängslas mer och mer i den mån hon känner sig dödstrött. Aldrig får hon njuta af den hvila hon längtar efter. Arbetet, som hon vill ge sig åt, är ingenting värdt. »Kvinna utan kärlek, konstnär utan konstnärlighet... Nej, då är lifvet intet.» — — »Jag håller af mitt stora barn i alla fall. Men hans svagheter äro löjeväckande.» — —

Hon är nu i sitt hem på landet. Hennes anteckningar om sina erfarenheter i hufvudstaden äro djupt rörande. Nu gör hon upp räkningen med sig själf, nu har hon sinnesro, nu är hon lycklig i medvetandet, att han älskat henne, att hon hade kraft att slita sig ifrån honom, då han ställde sin fordran på hennes kärlek allt för högt. — »Glädjen öfver hvad han gaf skall göra mig till en älsklig gammal kvinna, skall lysa som ett inre sken under skrynkliga drag. Den djupa glädjen är helig och som en helig trollmakt skall den stråla ut ur mitt sinne.» De träffas vid järnvägsstationen lugnt och gladt.

I London känner hon sin ensamhet. Har tid att tänka öfver sitt lif och öfver lifvet i allmänhet.

»Nej, nej, nej! Engifte! se där det enda riktiga ögonmärket att sträfvä efter... Äktenskap kunna grundas på misstag, det kan ibland vara önskligt att de upplösas, men idealet är och blir den ömsesidiga troheten, viljan att älska hvarandra alltid och i allt. Två äro starkare än en; två böra de möta ålderdomen — döden... Leken med trohet och beständighet nöter och utplånar det bästa i en människas moraliska karaktär.» — — —

Trötthet och förtviflan taga uttryck i klagan att vara författare utan snille, kvinna utan en kvinnas kall.

Hon kan ej bli kvitt tanken på honom — den enda, som visat henne kärlek.

Hon reser hem och till hufvudstaden. Han är också hemkommen. Vid besök hos henne skämtar han öfver, att en af hans nya flammor i Italien tagit lifvet af sig. Och så börjas samma kamp igen. Hon lider tortyrens kval af att se honom hård och ovänlig, se i honom tyrannen med sina fordringar på slafvinnans underkastelse.

Hon kunde ej lefva, utan att se honom. Skilsmässan var döden, att se honom var att lefva, och hon älskade lifvet. Hon fruktade att något groft och fult skulle komma in mellan dem — som en frostnatt efter sensommaren — och härja allt hvad solen lockat fram. — Ack, det var sol hon behöfde, hon som ju hela sitt lif saknat sol och ljus och värme. Hon ville känna ljufheten i den friska luften, där hon hade kunnat bli lycklig och hennes rika själ utvecklade till något verkligt stort. Men — ett grymt öde förde henne in i ett fängelse, där hon ej kunde taga ett andetag utan smärta — en stor, tung tystnad, ett djupt märker. — — —

Elsa Finne hade mod att dö, men icke att lefva.

*

Det är en märkvärdig bok. Dikten har måhända omklädt verkligheten, men på verkligheten är den stödd. Elsa Finne har nog själf skrifvit sin dagbok. Denna Elsa har i

så fall ej lefvat förgäfvos. Hennes förtviflade »jag hatar — hatar — hatar din lära, som ingenting har med kärlek att skaffa» kan rädda många, som vore färdiga att släcka sin törst med en förskämd dryck ur oren källa.

»Fria kärlek, du har förgiftat mitt lif. Kärlek? hvilket namn för slikt.»

I sitt testamente donerade hon allt hvad hon ägde till de kvinnor, som lida brist på det nödvändiga, lika fattiga som hon själf var, oförstådda, kärlekstörstande. Sina minnen och lifserfarenheter har hon — med kanske allt för frikostig hand — utdelat.

Hon var en lidande människa. Det käns godt att lägga en krans på hennes graf.

*

Att jag virat min af de vackraste och bästa kvistar jag funnit är ju naturligt. De äro icke konstgjorda, utan lefvande. Vid grafven vill man ju alltid framhålla de försonande elementen i en människas lefnad.

Kanske tycker man, att jag för att teckna Elsa Finnes bild i sin helhet, också bort taga med de drag som misspyda henne. Hon var själf så sann, att hon med en kameras trohet återgifvit hvarje felaktig linje. Ingen retuschering har jag tillåtit mig, endast sökt framkalla hennes bild i rätt dager.

Det skrifves så många böcker nu om den erotiska kärleken, om äktenskap — eller icke äktenskap, så både den läsande allmänheten och anmeldarna borde kunna tröttna. Allt är sagdt, som kan sägas i dessa invecklade frågor i form af romaner, noveller, essays. Religions förkunnare ha ej sparat på straffpredikningar och föreställningar, och likaväl se vi dagligen, hur vansinne och själfmord följa på erotik i alla former. Psykologer och psykiatrer borde meddela råd och upplysningar. Nog med kvacksalveri i flaskor med vackra etiketter. *Kunskap* fattas, så många gå vilse, därför att de ej känna vägen, som bär till målet. Väl önska de flesta från början gå den rätta, men själfva ovetande vika de af, komma in i trassliga, slingrande spår och tappa bort sig, somliga tidigt, andra längre fram. Vägvisare är af nöden, vägvisare, som säger åt hvilket håll man bör gå för att komma lyckligt fram och hvilken väg man *icke* bör gå. Den sista, den förebyggande — *varnande* metoden står nu högt i kurs inom läkarevetenskapen.

Såsom ett den egna erfarenhetens inlägg i den riktningen försvarar Elsa Finnes bok väl sin plats.

LOUISE NYSTRÖM-HAMILTON.

Pärmar

till

Idun 1902

tillhandahållas fr. o. m. den 10 januari 1903 till följande nedsatta priser:

Iduns pärmar, röda med guldtryck..... 1: 75
D:o, röda, med vackert bronstryck..... 1: 25
Iduns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50
Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 0: 50

Expedieras direkt från *Iduns Expedition* eller *närmaste bokhandel*, om rekvision åtföljd af likvid i postanvisning insändes.

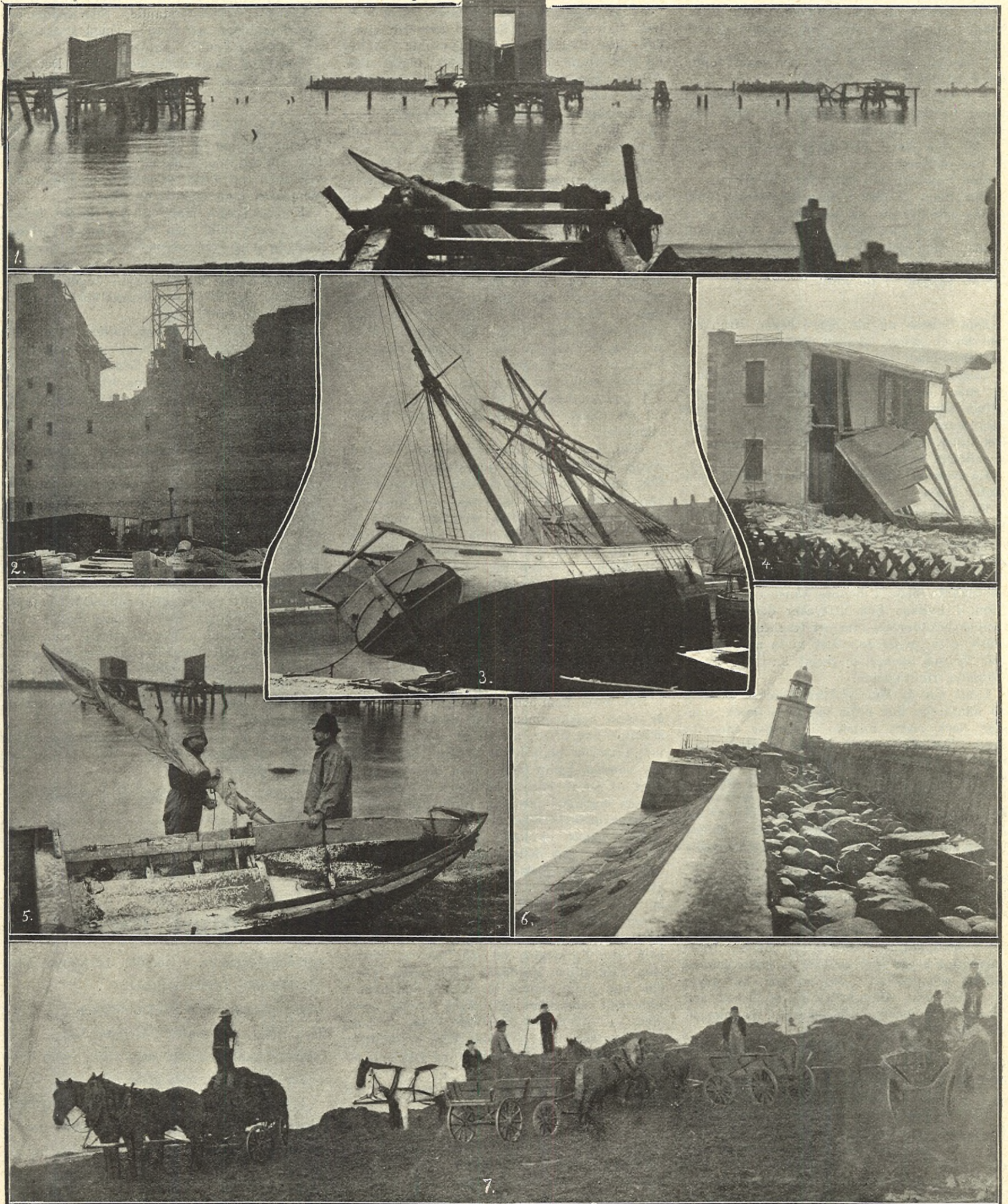
Eva Hellman & C:o Hushållsskola
* Matsalar & Café * Drottninggatan 68 *

Rek. för bättre flickor som önska omsorgsfull undervisning i matlagning, finbakning och desserter. Kurs å 3 månader. Prospekt och upplysningar frif. Matsalar med godt och rikligt bord.

Damrum. I Cafèet frukost-, supé- och kaffeservering. Tårter, bakelser, kaffebröd af egen tillverkning serveras och säljas.

DEN STORA JULORKANENS HÄRJNINGAR. BILDER FRÅN HELSINGBORG, SPECIELT TAGNA FÖR IDUN AF ALFR. B. NILSON. 1. LEMNINGARNA AF DET FULLSTÄNDIGT SÖNDESLAGNA STORA KALLBADHUSET. 2. ETT NYBYGDT HUS VID SUNDSTORGET, HVARS GAFVELVÄGG OCH TAK NEJBRUTITS. 3. SKONERTEN LUCIE GRUNDSTÖTT OCH OMKULLVRÄKT

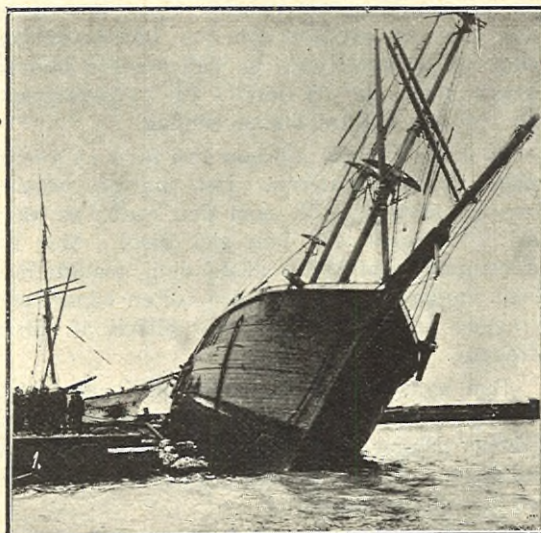
I HAMNEN. 4. ARTISTEN P. LINÉRS NYA VILLA VID PÅLSJÖ, HVARS ATELIER MED STUDIER OCH SKISSER FULLSTÄNDIGT FÖRSTÖRDES. 5. VRAK AF SÖNDESLAGEN FISKARBÅT. 6. NORRA PIRHUFVUDET MED DEN KANTRADE HAMNFYREN OCH DEN UPPRIFNA STENSÄTTNINGEN. 7. BORTFÖRANDE AF TÅNG, SOM UPPTORNATS AF STORMEN.

JUL-ORKANEN.

MIDT I julhelgens frid öfverraskades som känt är Skandinavien af en fruktansvärd orkan, hvilken, kommande västerifrån, framkallade förödande verkningar längs Sveriges och Norges västra kuster samt i Norrland.

Ovädret bröt ut natten mellan juldagen och annandagen och antog på vissa platser en cyklon-artad karaktär. Sydvästra Skåne, däribland Malmö och isynnerhet det lilla förstadssamhället Limhamn, som ligger alldeles öppet för Sundets böljor, voro illa ansatta. Så har Malmö—Limhamnbanan blifvit totalt förstörd. Hafvet har förvandlat vallen till en rad af bråte, där stenar, slipers och räls ligga om hvarandra på kilometerlånga sträckor. Det torde dröja månader om, innan skadorna hinna repareras, så att trafiken ånyo kan öppnas. Våra bilder från orten med strandade fartyg, bortspolade eller öfversvämmade banvallar, Malmö Saltsjöbads stora bro i spillror etc. visa till fullo, hur

ha af vågorna staplats på hvarandra och åter andra ha dragits ned i djupet, medan fyren står på sned, liksom färdig att falla.

Vid Sundstorget nära hamnen står en stor nybyggnad, tillhörig byggmästaren Retzner. Dess gafvel åt sjösidan krossades och slungades inåt byggnaden. Med sina rämmor och svalg ser den ut som om jordbäfning skakat den.

I Halmstad har en mängd hus ramponerats, fönster krossats och elektriska ledningar söndertrasats. Nissan steg öfver sina bräddar med sådan våldsamt, att några mindre segelbåtar, sönderbrutna mot isen, kastades långt upp på land. Delar af östra förstaden stodo under vatten. Tre fartyg, briggen Exelsior från Caernarvon, slupen Gerda från Moss och jakten Idun från Drammen, hvilka lågo förankrade utanför hamnen, sieto sina förtöjningar, genombröto ett bålverk och drefvo mot staden, där de nu sedan vattnet sjunkit, ligga på torra landet. Hamnens mudderverk dref från sin ankarplats likaledes långt upp på land. Från västra stranden bröt sjön med

DEN STORA JULORKANENS HÄRJNINGAR. BILDER FRÅN MALMÖ—LIMHAMN, GÖTEBORG OCH HALMSTAD, SPECIELT TAGNA FÖR IDUN AF ORLA BOCK, OLGA RINMAN M. FL. 1. STRANDADT FARTYG I LIMHAMNS HAMN. 2. PARTI FRÅN MALMÖ—LIMHAMNSBANAN. HELA JÄRNVÄGSDÄMNINGEN OCH BRON VID MALMÖ SÖNDRERSLAGNA OCH BORTSPOLADE. 3. DEN RASERADE OCH ÖFVERSVÄMMADE BANVALLEN VID LIMHAMN. 4. LEMNINGARNA AF MALMÖ SALTSJÖBADS STORA BRO. 5. HUS VID FRIGGAGATAN I GÖTEBORG, RASERADT AF STORMEN. 6. NEDBLÅSTA PLANK OCH RAMPONERADE TAK I GÖTEBORGS UTKANTER. 7. MUDDERVERKET OCH ENGELSKA BRIGGEN EXCELSIOR STRANDADE I HALMSTADS HAMN. 8. KULLVRÄKTA LAGERHUS I HALMSTADS HAMN.

våldsamt stormen dragit fram i denna del af vårt sydligaste landskap.

De fotografier, som återgifva förödelserna i Malmö och omnejd, äro oss tillsända af hoffografen hr C. V. Roikjer, men tagna för Iduns räkning af en amatörfotograf, hr Thure, enär hr R. tillfälligtvis var bortrest, då bilderna af oss beställdes.

I grannstaden Helsingborg var ödeläggelsen äfven mycket stor, något som våra bilder från denna plats likaledes utvisa. Värst har kanske den stora hamnpiren, som sträcker sin skyddsmur rundt inre hamnen och varit helsingborgarnes stolthet och dess vackraste promenadplats, drabbats af orkanens raseri. Den väldiga stenbyggnaden har krossats som vore den af trä, stora stenblock

fruktansvärd kraft ända fram till de i södra förstaden omkring 500 å 600 meter från stranden belägna boningshusen och inträngde i dessa, så att vattnet vid 1-tiden på natten stod mer än meterhögt öfver golvet. De innevarande måste rädda sig genom att utrymma husen. Stor skada har också åstadkommits på de pågående hamnbyggnaderna å östra Nissastranden.

Enligt referat af meddelande från Svenska Tandläkarsällskapet kommitté för undersökning af gängse antiseptiska munvatten på Internationella Tandläkarkongressen i Stockholm den 15 Aug. 1902 är

STOMATOL

ovedersägligen det munvatten, som bäst uppfyller de fordringar medicinen och tandhygienien ställa på ett bakteriedödande och sjukdomsförekommande preparat för tändernas och munnens vård.

STOMATOLFABRIKEN, Stockholm.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Göteborg fick äfven sina skarpa känningar af den vredgade vindgudens andedrag: tak förstördes, plank blåste ned, fartyg råkade i drift o. s. v.

Ett ganska egendomligt olycksöde drabbade en nyss under tak kommen byggnad n:r 5 och 7 vid Friggagatan. Genom de öppna fönstren presades vinden rakt på brandmuren, i hvars fogar kalkbruket ännu ej erhållit tillräcklig bindekraft mot den rasande stormen. Trycket mot muren blef till sist för starkt. Den öfre del af brandmuren, som begränsas af taket och en linje, som går snedt från takåsen till fjärde våningens höjd vid fasaden åt gatan, rasade ned på en närbelägen tomt. Ett stycke af öfversta våningens ställning blåste öfver nybygget och lade sig på taket af en gårdsflygel till huset n:r 58 Stampgatan. En stor del af det nylagda plåttaket refs och bort af orkanen och kastades jämte grofva takbjälkar ned på en af gårdsplanerna till ofvannämnda hus, som fick flere fönsterrutor krossade af de stora nedfallande plåtstyckena.

Många människor och djur ha omkommit, och ej minst till sjöss har stormen skördat talrika människolif och naturligtvis fartyg. Bland dem som lidit mycket är vår västkusts fiskarebefolkning, hvilken i stor utsträckning fått spilla lif och gods under julens fasansfulla oväder, som ej haft sitt motstycke i mannaminne.

»VATTENFRÖKEN». BERÄTTELSE FÖR IDUN AF SIGURD.

FÖR EN hygglig och renhjärtad ung man, med städade och sparsamma vanor, låg det just ingenting underligt uti att tycka om ett glas vatten på morgnarna i den lilla nätta vattenkiosken i den vackra, välvårdade parken, helst »vattenfröken» var ung och täck och hade något spänstigt, smått sprudlande — kanske var det kolsyrehaltigt? — i sitt kynne.

Men antingen röjde hon det icke för alla eller också var det ondt om hyggliga unga män med städade och sparsamma vanor så tidigt på morgnarna, ty han fick sköta sin lilla flirt med vattenfröken utan någon särdeles besvärande konkurrens.

Äfven firten var »städad», om också ej synnerligen sparsam. Om kärlek talades inte och äfven de bastanta och påtagliga artigheter, hvilka pläga tillhöra en hyllning på stående fot med knappt tillskuren tid förekommo sällan. Men han behandlade henne som en »dam», hans hälsning var ovanligt korrekt, han började med att begära hennes omdöme öfver väderleken och parkens och växtgruppernas flora och fortsatte med tankeutbyte om sekundteatrarnas företeelser, lyssnande till hennes blyga uttalanden respektfullt, som om hon suttit i bank med hundra-femtio kronor i månaden.

Senare på förmiddagen kommo andra herrar, törstigare, brådiskande, dristigare, sade kvickheter, som inte alltid lyckades, och nickade förtroligt eller nöpo vårdslöst i hattbrättet.

Vattenfröken jämförde, hennes lilla hjärta klappade fortare midt i all kolsyra, där kom något varmt och färggrant öfver kinderna, då hon återsåg honom, och han började komma

på eftermiddagarna också. Men där växla- des inte så mycket som en handtryckning eller en teaterbiljett, ej heller sökte han få henne med sig på landet till utvårdshuset, då det var hennes lediga söndag.

Så kom han en morgon och fann en annan flicka i vattenbutikens. Det var inte hennes vanliga aflösningstid, men det kunde ju vara en tillfällighet och han gick förbi. Men då detsamma upprepades nästa dag, kostade han som vanligt på sig fem öre till en bägare och frågade »den nya» hvad där blifvit af »förra fröken».

Den nya, som af skaparen blifvit mera lättvindigt behandlad och hört samma fråga trettio gånger förut, knyckte på nacken och upplyste halfnäsigt att »den, hon kom till en herrekiperingsaffär.»

Hvar?

Det visste inte den nya.

Den unge hygglige mannen var så rysligt städad, att han inte ens tillät sig att medvetet hålla af en liten vattenfröken; men han fann sin fåfänga såråd. Han fordrade att hon skulle ha fäst sig vid honom åtminstone så pass mycket, att hon underrättat honom om den stora förändringen i sin lefnadsställning. Brydde hon sig inte ens så mycket om honom, att hon funnit ett nöje i att delgifva honom sin upphöjelse från säsongförsäljerska i det fria till ett (mähända elegant?) affärsbiträde i butik året rundt? Erför hon verkligen insett behof af att någonsin se honom mer? Det vore nästan fräckt, och han beslöt hämnas genom att ej vidare tänka på henne.

Med någon ansträngning lyckades det, och på en månad glömde han henne så fullständigt, som en byråchef glömmar sin studentstäderskas dotter.

Så fick han en dag ett adresskort från en firma, som icke allenast bjöd på reseffekter och regnrockar, utan äfven på krugar, manschetter och halsdukar.

Det åkte i papperskorgen, men när han på kort tid fick två nya kort från samma affär och samtidigt fann sin tandborste luggsliten, så gick han dit.

Sådan är reklamens makt.

I butiken tog den ursprungliga vattenfröken emot honom med en rodnad, som smickrade honom, och i en dräkt så chic, att den smekte ögonen på honom. Han gaf henne en lång, beundrande blick, något tydligare än dem han förut brukat använda, och sade i en ton, som var en half oktav dristigare än förr:

»Det var inte snällt af er att inte låta mig ana puppans förvandling till fjäril och ge mig en vink om hvart ni tog vägen.

Det kan ju hända att hon inte var fullt så intelligent, som en ensam flicka i en bättre herrekiperingsaffär bör vara. Det kan också hända att hennes hjärta klappade för hårdt. Ty hon vidgick med barnslig naivitet:

»Jag... jag trodde inte ni brydde er om det och kom mig inte för... Men så skickade jag...»

Aj, aj, det hade hon aldrig tänkt yppa; men hon var så tokigt glad, att hon knappt visste hvad hon sade, och den unge städade mannens ansikte glänste till, då han förstod att det var hon, som skickat honom adresskorten. Han mindes knappast att hon visste hans namn.

Han fick sedan ofta ärendet till den affären, och hennes estetiska smak, som i vattenkiosken pejplats under resonnemang om Djurgårds-teaterns repertoar, fick nu öfva sig genom att hjälpa honom välja halsdukar.

Han tyckte om att se henne och höra hennes röst och han blef arg, då någon annan

kund bemötte henne, såsom han tyckte, allt för cavallierement. Gudbevars, han älskade henne visst inte; men han tyckte det var en rolig disk att hänga på och slutligen fick hon välja ut hans halsdukar alldeles själf.

Det är så underligt, när man är ung, och där flögo osynliga elektriska gnistor, då deras händer snuddade vid hvarandra öfver halsdukskartongerna.

Slutligen blefvo de så goda vänner, att han en gång kom med en ros, som han fäste i hennes skärp, och hon skrattande vågade säga: »Åh, min Gud, den där är ju gräslig!» om en halsduk, som han särskildt tyckte om.

Det var en dag om våren. Det var en god stund, sedan någon tagit i låsvredet till herrekiperingens dörr, och det var tre veckor, sedan han gjorde det. Luften var varm, knoppar sprungo upp i blomst, och en butiksfröken är ju icke mer än en människa. Hennes hjärta hade också sprungit upp.

Då hördes där skratt och glada röster ute på trottoaren och dörren öppnades för den å denna lokal mera sparsamt förekommande synen af en ung dam, en flicka, som också bar våren i sitt ansikte, sin gång och sitt skratt. Midt i dörren vände hon sig om och utbrast:

»Jo, du, jag måste, för jag vill rakt inte mera se dig i de där negerrepublikflaggorna, du brukar gå omkring med.»

Butiksfröken tyckte att hennes knän ville vika sig och skulle gärna gifvit fem öre för ett glas af sin forna vara, ty efter den unga damen kom butiksfrökens gamle trogne kund, glad som ett barn och stolt som en kejsare, och hade bred, blänkande guldring å vänster hand, då han kastade handskarna på disken och sade:

»Edra vackraste halsdukar, fröken, om jag får be! Ett par svarta rosetter och så några långa, kulörta.»

Den unga damen såg leende upp på butiksfröken och tillade:

»Men i diskreta, matta färger, ett par i grått, om ni vill vara god!»

Och två par händers fingrar snuddade åter vid hvarann och kinder brunno och osynliga elektriska gnistor flögo. Men butiksfröken stod orörlig bredvid och såg på. Hvad skulle hon också göra, när den unga damen skratande upplyste:

»Ser fröken, min fästman är så totalt renonns på smak i sådana här saker, att det nästan ser ut som om han vore färgblind, och därför följde jag med honom in. Om ni bara kunde tänka er, hvilka gräsliga halsdukar, han brukar gå omkring med!»

Den hygglige unge mannen var icke allenast »städad», han var äfven väl uppfostrad. Han Erinrade sig, hvem, som förut brukat hjälpa honom att välja, hostade förläget och anmärkte att »smaken kan ju vara så olika».

Och så gingo de båda lyckliga unga människorna, hvilka icke höllo sig för förnäma att inför främmande göra stora nummer af små saker.

»Hvad står på? Ta mig fadren tror jag inte fröken har tårar i ögonen!» sade principalen, som i detsamma kom ut ur sin kontorsskrubb innanför butiken.

»Åh, dom säger bara att våra halsdukar är 'gräsliga'...»

»Dom måtte veta hut! Men se det är så, fröken lilla, att det människan sett en tid, utan att det gått åt, det mister hon smaken för, om det är aldrig så vackert. Plocka ut några prof af dom äldste, skrif lappar på dom: '75 öre' och häng ut i fönstret, så få vi se.»

PLASTIK OCH DANS SOM LÄROÄMNE I VÅRA FLICKSKOLOR.

DEN FRÅGA, som vi här med några ord vilja beröra, har, efter hvad vi försport, äfven här hemma börjat sysselsätta uppfostrare och föräldrar, och då den utan tvifvel äger sin stora betydelse för den kvinnliga ungdomens såväl fysiska som etiska daning, synes den oss ha berättigade kraf på att behandlas med allvar och eftertanke.

De senaste årtiondena ha medfört reformer på en hel del kulturområden, och ej minst inom den pedagogiska världen ha röster höjts och initiativ tagits i syfte att tillföra vår under de bokliga studiebördorna dignande ungdom en sund lifsglädje och en estetisk njutnings vederkvickelse som motvikt mot läxläsning och lektioner.

Vi syfta här på gymnastiken och de ordnade friluftsspel samt på lärosalarnes prydnad med konstverk.

Den manliga skolungdomen har ju i gymnastiken ett ypperligt medel att stärka muskler och lungor, ett medel, som suppleras af härdande idrottsöfningar under årets alla tider.

För våra flickskolors alumner spelar nog gymnastiken äfven en beaktansvärd roll i den fysiska utvecklingen; men för deras mjukare temperament, böjligare lynnesart och mera finlemmade kroppskonstitution skulle en rationell undervisning i danskonst och plastik vara ej mindre välmotiverad.

Det är sant att våra dansinstitut och dansskolor i landets snart sagt alla städer bibringa ungdomen undervisning i de brukliga sällskapsdanserna. Men frågan är, huruvida dessa lektioner i allt medföra den nytta de borde och främst, om de äro moraliskt oskadliga eller ej. Dansinstituten i och för sig — åtminstone flertalet af dem — arbeta förvisso med aktgifvande på, att tonen mellan eleverna af båda könen skall strängt hållas inom det korrekta gräns, och det går måhända för sig så länge lektionstimmarna räcka. Hvarken lärarinnor eller föräldrar äro dock i tillfälle att öfvervaka de af dans och glam yra ungdomarna utanför dansskolans väggar. Den stiftade bekantskapen eleverna emellan uppammar lätt en allt annat än hälsosam kurtis med ty åtföljande promenader, konditoribesök o. d.

Dansundervisning som *läroämne* i flickskolorna, i förening med undervisning i plastik, synes därför vara ett önskemål, hvars realiserande förvisso kunde erbjuda många fördelar i både etiskt och fysiskt afseende. Ty man må icke tro, att en dylik undervisning, lagd i verkligt kompetenta händer, endast innebär den insikt i vanliga sällskapsdanser, som dock väl oftast anses utgöra ett oundgängligt led i våra familjedöttrars uppfostran. Erfarenheten har visat, att en riktigt ledd plastikundervisning har en om möjligt ännu betydelsefullare uppgift i motarbetandet af en ovärdsam kroppshållning, insjunknen bröstställning, snedhet m. fl. fysiska svagheter, som, om de under uppväxtåren obeaktade få utveckla sig, ofta kunna bli till allvarsamt hälsomen för hela lifvet.

Detta har man ock insett i flere af de europeiska storstädernas flickskolor, och äfven i vårt broderlands huvudstad Kristiania har undervisningen i plastik och dans upptagits på de kvinnliga undervisningsanstalternas schema med de bästa resultat.

Att det nya läroämnet skulle mötas af invändningar från en del håll, där man ej så noga tänkt sig in i sakens betydelse eller anser dansen tillhöra de »glada vetenskaper»,

som ej kunna förenas med allvaret inom en skolas väggar, är ju möjligt. Inför en närmare eftertanke synes det dock, som om de fördelar, vi ofvan sökt antyda, borde vara af den vikt, att de flesta föräldrar och målsmän med tillfredsställelse kunde hälsa en reform, som, om den blefve genomförd i rätt riktning, helt visst skulle bidra till våra flickors både kroppsliga och andliga välbefinnande.

DEN SVENSKA SYDPOLSEXPE- DITIONEN. NÅGRA BILDER FRÅN YTTERSTA SÖDERN.

II.

DET VISADE sig snart, att isförhållandena för ett framträngande mot söder voro föga gynnsamma. På höjden af polcirkeln stängde en obruten fast iskant vägen mot söder och tvang därigenom »Antarctic» österut. Genom ett ständigt virrvarr af isberg, drisflak och hopskrufvade packisbälten sökte sig expeditionen långsamt fram, emellanåt följande en isbarriär, som spärrade vägen, emellanåt åter trängande in i en ränna, som endast var en skenbar öppning och snart åter tog slut. Isen blef tätare och framträngandet allt svårare, hvarjämte en ogenomtränglig grå tjocka — karaktäristisk för dessa trakter — ofta stängde utsikten åt alla sidor.

Slutligen måste åter land uppsökas för att erhålla en lämplig plats för vinterstationen. Den enda trakt, som hittills visat sig äga företräden, var området kring Kap Seymour, hvars fullkomliga frihet från is och snö midt i denna glänsande hvita isvärld gjorde ett egendomligt och behagligt afbrott. Efter närmare undersökning bestämdes, att stationen skulle etableras långt in i en vik väster om Seymour-ön. De gråbruna sandstensfjällen reste sig här skyddande bakom en jämn strandplata, där inte en snöfläck kunde upptäckas. Endast en ofantlig glaciär på sidan härom visade, att man var inom de ständiga isarnas område, och denna glaciär vände mot stationsplatsen en hög tvärbrant vägg, färgad gråbrun af de bergsslutningar den passerat (bild 17).

Den 12 febr. började lossandet af vinterstationens materiel och proviant (bild 18) samt uppbyggnaden af stugan (bild 19), och härmed fortsattes, till dess drifisen den 14 på morgonen började tränga in i viken. Efter några timmars forceradt arbete afslutades landsätandet, den sista båtlasten afgick (bild 20) och »Antarctic» kom lyckligt ut förbi de inträsande ismassorna. Ännu en gång vändes stäffen mot söder, men isförhållandena voro nu ännu ogynnsammare och kolden gaf till känna, att den antarktiska vintern var i annalkande. Efter en veckas strängt arbete i isarna, återvände »Antarctic» till stationen.

Stugan var nu i det närmaste färdig (bild 21 och 22) och var, ehuru ganska liten, dock mycket hemtreflig. Sofrummen äro af samma storlek som »Antarctic» hytter och det gemensamma rummet dubbelt så stort. Huset är byggt efter samma modell som det, hvori Amdrup öfvervinttrade på Grönland.

Så snart ytterligare några båtlastar kol och proviant aflämnats, ångade Antarctic ut ur viken för att börja sin långa vinterkampanj i de sub-antarktiska farvattnen kring Kap Horn (bild 23).

*

Öster om Kap Horn nästan midt i Sydatlanten och nära dess öfvergång till Södra

Sjukvårds- & Förbands-Artiklar.

Bomull, bindor & förbandsgas
i olika förpackningar.

Praktiska samaritlådor,
Oljeduk, Taft och Batist,
Kemikalier, Preparater, Droger m. m.
Billigast, bäst hos

Wilh. Becker, Stockholm.
Kongl. Hofleverantör.
5 Malmorgsgatan 5.
Filialer:
24 St. Nygatan 24. — 23 Götgatan 23.
Priskurant på begäran franko.

ishavet ligger en nedisad, klippig och ofruktbar ö, till största delen ännu fullkomligt outforskad. Till denna, Syd-Georgien, ställde »Antarctic» färden, sedan den i Port Stanley blifvit vederbörligen reparerad efter de skador den lidit under stormar och isforcering.

Vintern hade emellertid redan brutit in och det var ej med allt för stora förhoppningar om godt arbete på den snö- och glaciärfyllda ön, som expeditionens medlemmar anträdde denna färd. Resan gynnades dock i det stora hela af godt väder, ehuru då och då Kap Hornstormarna gäfvo sig till känna och under de tre månader, denna Syd-Georgietur varade, gick allt lyckligt, och resultatet öfversteg vida hvad man såväl med hänsyn till årstid som klimatförhållanden på förhand kunnat beräkna.

Det är ett mäktigt intryck denna höga, alpuppfyllda ö ger, där den med stupande klippväggar, skarpa åsar och ishöljda tinnar reser sig ur det skummande havet (bild 25). De oerhörda glaciärerna, som ofta betäcka de stora fjordarnas hela botten, erbjuda ett glänsande färgspel med de matta isgröna slutningarna och de i blågrönt skiftande bräckorna, där djupa klyftor tona i klaraste blått.

En del strandpartier voro klädda i yfvigt tussocksgräs, som med sin varma gröna färg gaf ett mindre vinterlikt utseende åt det hela. Mycket snö föll dock, i synnerhet under den sista delen af expeditionens vistelse på ön, och när »Antarctic» lämnade Syd-Georgien var hela ön ända ned till strandkanterna täckt af ett tjockt snölager.

Expeditionen gjorde i början ett kort besök i *Royal Bay*, där för 20 år sedan en tysk vetenskaplig expedition öfvervinttrat. Det gamla stationshuset var ännu ganska väl bibehållet och kunde när som helst öppna sina dörrar för nya invånare (bild 24).

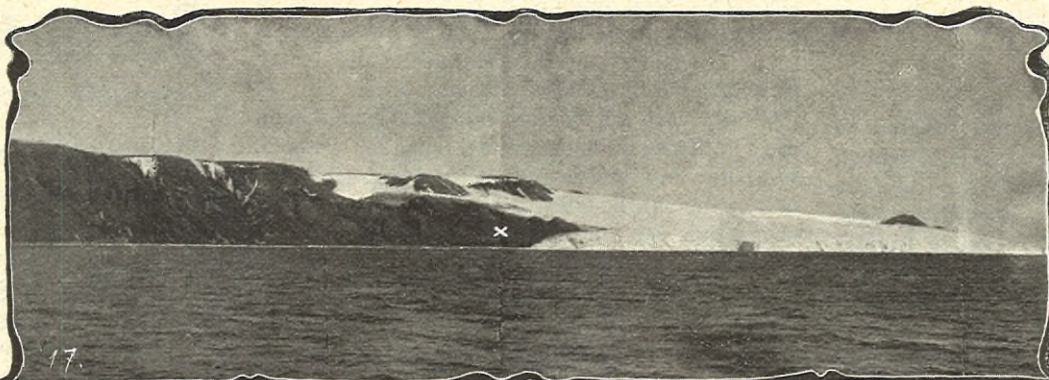
I en vik af den norr härom befintliga Cumberland-Bay landsattes därefter ett parti, bestående af löjtnant Duse, dr. Andersson och kand. Skottsberg, hvilka under 14 dagar där lefde ett fullkomligt eskimålif under vetenskapliga undersökningar och kartläggning af hittills okända delar af ön.

Under denna tid gjordes med »Antarctic» öster om Syd-Georgien zoologiska hafsundersökningar, men nästan ständiga stormar försvårade i hög grad dessa arbeten. Sedan »Antarctic» efter återkomsten blifvit förankrad i en säker hamn i Cumberland-Bay (bild 27), fortsattes de naturvetenskapliga arbetena såväl på land som i fjordarna, och först efter två månader måste expeditionen lämna Syd-Georgien och anträda återfärden till Falkland.

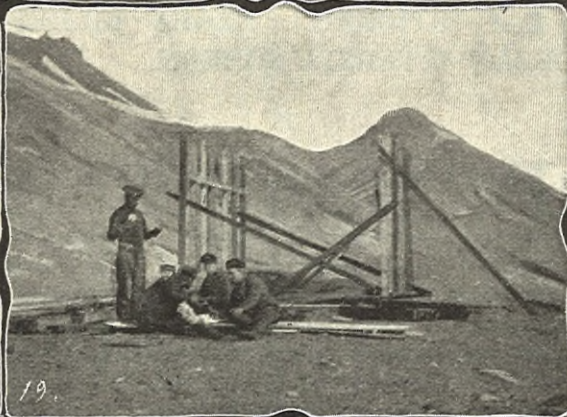
Härunder fortsattes de oceanografiska undersökningarna af Sydatlantens, och efter en lycklig, ehuru genom motvindar fördröjd färd ankom Antarctic den 4 juli till Port Stanley.

S. A—ST.

BILDER FRÅN SVENSKA SYD-POLSEXPEDITIONEN. SPECIELT TAGNA FÖR IDUN AF EN AF DELTAGARNE. 17. VY AF STRANDEN VID ADMIRALTYVIKEN, DÅR VINTERSTATIONEN ÄR ETABLERAD. X VINTERHUSETS PLATS. 18. LANDSÄTTANDET AF VINTERSTATIONENS MATERIEL BÖRJAR. LÖJTN. DUSE. DOC. NORDENSKJÖLD. TVÅ MATROSER. 19. RAST UNDER BYGGANDET AF VINTERHuset. 20. SISTA BÅTLASTEN! ÅKERLUND. JONASEN.

D:R EKELÖF. 21. GRUPP AF DE ÖFVERVINTRANDE. D:R BODMAN. MATROSEN ÅKERLUND. DOC. NORDENSKJÖLD. MATR. JONASEN. LÖJTN. SOBRAL. D:R EKELÖF. 22. VINTERHuset I DET NÄRMASTE FÄRDIGT. 23. FÖRRÅDET AF ANTARCTICS FÄRSKVATTEN FYLLES GENOM ATT TAGA IN IS. 24. DET TYSKA STATIONSHuset I ROYAL BAY. 25. VY FRÅN SYD-GEORGIEN. 26. MORÅNFJORDEN I CUMBERLAND BAY.

DEN LILLA SLAF-FLICKAN. EN BILD FRÅN KINA.

FLODEN Huang-ho, gul som en läderrem, bugar sig fram i gyttjan. Skarpa vindar hafva strukit fram genom öknens Ordos, sopat med sig det finaste stoftet från dess millioner sandkullar och i fulla fång vältrat ned det i floden. Gubben i månen, som tagit plats i Karlavagnen och med lilla Björnen förspänd tistelstängen reser fram öfver de snedögdes himmel, koxar undrande ned i floden

och ser huru hvarje vattenhvirvel tvinnar och snor hans långa silfverhår, tills det ligger där som en lång fläta utefter vattnet. Blank i planeten som en mandarin tror han sig bestämdt därvid lika värdig som trots någon planet och drar allernådigst ett gredelint dok öfver sin härlighet. Vargen lunkar tjutande fram utefter stranden, vill hafva gult dricka, floden är ju full däraf, men det är icke godt att komma åt; Gråben har inga galoscher på tassarne och tufvorna passa icke alltid för hopp på fyra. Blåsten rycker i hans tofviga ragg, magen är så tom, att den nästan smetar sig fast

utefter ryggraden, och de stora roftänderna blänka hvita där tungan slinker fram ur gapet. Bakom en rad af grymt kvistade pilar ligger staden Pao-téo, namnet betyder det omsvepta hufvudet, och omsvept är det ock, ty norrut resa sig utliggare från Tsing-haubergen. Kala och ovänliga kröna de stadens änne. Förposter mot Mongoliet hafva de under årtusenden brottats med isande stormilar, icke underligt alltså, att de se bistra

skyltar, granna tygremсор jämte allehanda gyllene dingel-dangel skratta här månen i ansiktet, under det skuggorna huttra och frysa bakom brandmurarne. Mörka trasbylten ligga utefter tempeltrapporna, arma tiggare, som söka hvila, där ingen hvila finnes.

Men vi vilja gå än längre in i staden långt in i denna labyrint af svängar och krokar, vindlingar och slingor; vi vilja där söka upp en af de höga masurportar, som bakom sig

ut och grina argt med djupt vitt-rade sprickor. Gigantiska murar af blågrått tegel omsluta staden, fyra portar leda dit in; om morgnarne vidga de sina gap för att sluka den myllrande skara landtmän, som gå att söka marknad för sina pro-

dukter. Men nu äro de obevekligt tillslutna och massiva portar af alm öfverklädda med järnplåt spärra vägen.

Men låtom oss nu hoppa öfver muren. Dock det faller sig ej så lätt, icke ens med kinesiska sammetstofflor på fötterna, utan hellre söka vi upp vattenporten. Stor är den visserligen ej, men är du bara icke en ryggpucklig kamel, så går det nog ock att tränga sig igenom det nålsögat, och så äro vi inne. Vi behöfva icke alls frukta för att blifva upptäckta, icke ens af den gamla brandvakten. Han är annars skräckinjagande och låter än förskräckligare. I handen bär han en stor gon-gon, som trakterad med den kalfskinns-

klädda hammaren sänder ut skräll efter skräll öfver den snarkande staden. Men vi behöfva icke frukta för upptäckt, sade jag, ty vi företaga ju endast i fantasien vår vandring. Den tassar ju tyst fram, mjuk om foten som katten, och gällar det att flyga, så bryter han vingarne af fogeln Fenix och med dessa fästade vid etheriska skuldror bär det af högt dit icke ens de grinande drakarne på Buddhas tempeltak nå.

En kinesisk stad är dyster nattetid. Hvarje gata en kloak och hvarje torg en pöl. Grå husräckor, bakom hvilka lössläppta hundar morra, kanta dess gränder, under det de större affärsgatorna se något gladare ut. Brokiga

köttstycke i gapet på den glupande gårdvaren, skjuta undan några riglar och bommar samt träda in i gemaket. Vi höra därvid tydligt ett undertryckt kvidande, en blandning af suckan och gråt, och våra ögon tåras därvid. Hvem är det här som lider? Vi vilja veta det, vi måste veta det. Det låter ju så hjärtslitande. Profeten Habakuk säger: »Stenen skall ropa ifrån väggen och bjälken ifrån trävirket svara honom». Så tåga vi och låta dem språka.

»Är du vaken, broder Bjälke, jag hör dig ju icke dra några timmerstockar. Vet du, fast mitt hjärta är af sten, är det inte tiondelen så hårdt som vår husfrus hjärta, det blöder som vore det af blodstensmalm.»

gömma stadens rikaste familjer; vi vilja utan den ringaste fruktan för de hiskliga dörrgudar, som hålla vakt med bloddrypande hillebarder tränga oss in under dörrträet och så äro vi framme vid målet. Vi kasta ett förgiftadt

UR NYÅRSREVIYERNA 1903 PÅ STOCKHOLMS TEATRAR. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG OCH C. OLAUSSON. 1. »DAMEN MED MASKEN» (FRÖKEN MAJA JOHANSSON) PÅ SÖDRA TEATERN. 2. SCEN UR »CHAMPAGNEÖN» PÅ VASATEATERN (KUNGEN, HR RINGVALL, PRINSESSAN, FRKN KEYSER, OCH POLISKONSTAPELN, HR BERGSTRÖM). 3. »DAMEN MED MASKEN» PÅ SÖDRA TEATERN. SCEN UR TREDJE AKTEN. 4. »SHERLOCK HOLMES I STOCKHOLM» PÅ FOLKTEATERN (HR FASTBOM SOM SARAH BERNHARD OCH DIR. STRÖMBERG SOM SHERLOCK HOLMES Å GRANDS BAR). 5. »SHERLOCK HOLMES I STOCKHOLM». FÖRSTA, ANDRA OCH TREDJE »BÄRSAN» UTANFÖR FOLKETS HUS.

Pellerin's Margarin
är bäst!

Svarta Sidentyger

direkt från fabriken franko och tullfritt till hemmet.

Rekvirera profver.

från 50 öre pr meter, äfvenså siden af alla slag, i hvitt och kulört, till brud-, sällskaps- & promenadtoaletter i största urval försändes från Zürichs äldsta sidenhus.

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürrer's sidenfabrik, grundl. 1825).

OBS.!

Bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Paris 1902 var **VADMECUM** det enda, som erhöill högsta pris, *Guldmedalj*, i sin egenskap af antiseptiskt munvatten.

Allm. telefon:
868 47 35,
47 36

Rikstelefon:
1 79.
66 10.

Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag
etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.

Hushållskol. Cokes. Briketter.

STOMATOLTANDBORSTEN

är böjd efter kåkbågen.

Borsta tänderna i deras längdriktning.

Stomatoltandborsten. Afstånden mellan de längre borsten äro afpassade efter tändernas bredd, hvarför **Stomatoltandborsten** också äger förmåga att intränga mellan och rengöra tändernas beröringsytor, hvilka som bekant lättast angripas af tandröta. Som skaffet är af celluloid tål detsamma ej hett vatten.

Zeniths Margarin

kan med fullt förtroende förtäras af en hvar. Det är rent, sunt och närande. Här för borge statskontroll, pasteurisering m. m. Dessutom garanteras det vara fullständigt fritt från kemiska inblandningar.

Nu inkommit stort färgsortiment af **"Crépe de Chine"**

(120 ctm. bred) hos

J. F. HOLTZ,

H. M. Drottningens Hofleverantör,

Mode- och Sybehörsaffär,

5 Brunkebergstorg 5.

OBS! Order till landsorten exp. omgående. Profver sändas på begäran.

Sparkasseräkning

4 proc. ränta.

Nordiska Kreditbanken
1 Drottninggatan 1
Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

Fru Örn's Atelier,

STOCKHOLM,
19 Tunnelgatan 19.
Specialité: Kappor, Promenadkostymer, Brudutstyrlar.
Londoner-, Pariser-, Wiener-mode.

HERM. MEETHS
Stort urval af läga **Snörlif.**
Särskildt rekommenderas *Edelweiss, Venus & Juno.*
STOCKHOLM.

TIDARHOLMS FANTASIMÖBLER

rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Be är prisuppräffter från **Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm.** (Försäljningsmag. Beridarehansg. 27, Sthlm.)

Skönhet
kan icke förvärfvas, men är man i besittning af den, bör man äfven hafva kännedom om att kunna bevara den. För att uppnå detta resultat, bör man endast använda verkligt hygieniska specialiteter såsom **Crème, Puder och Tvål Simon.**
Varnas (för efterfrågningar och rekvirera Säljes öfverallt.

Agra Mejeri-Margarin

är **finaste märket.**

KNEIPPBADEN — Borg, Norrköping
Året om fullständig kall- och varmvattenkur.

Reumatism, vrickningar o. styfva lemmar.

Vid reumatism, styfva och svullna leder, häftiga och ihållande ledåknor med fört intet annat medel så hastig och varaktig hjälp som dr Otto Krauses Kattsprängplaster, Herr J. Iversen, Köpenhamn L, Villa Lindehöj, skriver: Jag bekräftar gärna, att jag använt af det från Er rekvirerade kattsprängplästret mot en seninflammation i underarmen som uppstått genom vrickning, och som enligt läkarens åsikt skulle försvinna först om 2 å 3 månader, med det resultat, att inom 24 timmar hade smärtorna och det karakteristiska knarrandet vid rörelse af handen försvunnit och att jag sedan jag ytterligare några dagar skonat handen, äfven senare icke märkt någon olägenhet. Erhållas å alla apotek å 80 öre med bruksanvisning. Hufvuddepot: Apoteket »Fläcka Örn», Malmö. Endast äkta med skyddsmärket: Springande katt.

Capsuloids
Capsuloids
Capsuloids

den angenämaste form af hastigt blodbildande järnmedicin (omsorgsfullt preparerade af friskt oxblod) och i förhållande till resultatet också den allra billigaste formen.
Till Capsuloid Company. Den 2 maj 1902.
För omkring ett år sedan var jag mycket blek, kände mig alltid trött och led rätt mycket af hufvudvärk, då jag var stadd i hastig tillväxt. Jag tog då in 5 askar Capsuloids och är nu rödblommig och befinner mig i alla afseenden utmärkt väl.
Astrid Olsen,
41, St. Kongensgade, Köpenhamn.

Capsuloids erhållas å alla apotek å kr. 2,50 pr ask. Enda fabrik Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London.

Döfhet botad!

Fröken Anna Lindblom, Ridderhagen, Töreboda, skriver: »Som barn hade jag skarlakansfeber och blef döf, utan att erhålla någon hjälp. Då vände jag mig till **Mörcks Öronklinik, New York,** och hör jag nu utmärkt bra.»
Dylka skrivelser erhålla vi dagligen. Susning stannas också genom vår metod. Sänd full beskrifning å Eder åkomma till **Mörcks Öronklinik,** 159 West 129 Str., New York.

Helt år
Kr. 2: 20

Halft år
Kr. 1: 20

Elegantare och smakfullare

än någonsin, i helt ny utstyrel, utkommer Iduns Modetidning år 1903 med två nummer i månaden, hvart och ett med dagens nyaste moder från Paris, London, Wien och Newyork, tryckta på tjockt och fint illustrationspapper. Dessutom en serie afbildningar af våra vackra svenska folkdräkter.

IDUNS MODETIDNING

Då den därtill erhålles till det otroligt billiga priset af kr. 2: 20 för helt år eller kr. 1: 20 för halft år å närmaste postanstalt genom prenumeration, eller 10 öre pr nummer hos alla våra kommissionärer samt tillhandahåller tillklippta, fullt korrekta mönster till ett mycket billigt pris, finnes det helt visst ingen praktisk husmor, än mindre någon sömmerska, som underlåter att på prof prenumerera på

Halft år
Kr. 1: 20

IDUNS MODETIDNING för år 1903.

Helt år
Kr. 2: 20

Göteborgs Enskilda Bank

Brunkebergstorg 12.

Sparkasseränta 4 proc.

Hernösands Enskilda Bank,

Kungsträdgårdsgatan 16.

Sparkasseräkning.
Kassafack 15 kr. för år.
Notariatafdelning.

Aktiebolaget

Stockholms Diskontobank,

Hufvudkontor: Regeringsgat. 8,

Afdelningskontor: Hötorget 8.

Högsta depositionsränta ... 4 1/2 %

Sparkasseränta 4 %

Checkräkningsränta 2 %

Kreditvänta 5 %

Utländskt mynt köpes och säljes.
Resekreditiv utfärdas. Notariatafdelning. Förvaringsfack.

Cyprolin

är det förnämsta pulsningsmedlet för koppar & mässing, gör ytan fullkomligt blank och ren utan att smutsa händer och trasor. **Cyprolin** är allmänt omtyckt emedan det blänkar fort och väl. **Cyprolin** kostar 25 öre pr burk och försäljes hos herrar minuthandlande. I parti hos **Holst & C:o** Tekn. Fabrik, Dalagatan 42, Stockholm.

Bländhvit och mjuk hy
erhålls genom att använda **Ledolintvål**
Neutral fri från kemiska remedel.
Förordnad af hrr läkare.
Ledolintvål tillhandahålles i parfym-, speger- och färgaffärer.
TEKN. FABR. »LEDOLIN»,
— STOCKHOLM. —

fås — till hushållsbruk — äfven i 5 kg. originalpåsar med bruksanvisning.

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från Ekmöbelfabriken i Nyköping. Begär priskurant.